

Vård och omsorg**Ansvarig**

Helen Hansson Malmgren
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Upprättad den

2018-11-15

Upprättad av

Helen Hansson Malmgren
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Reviderad den

2025-04-29

Rutin för cytostatikabehandling och omhändertagande av avfall i ordinärt- och särskilt boende

Rutinen gäller för all personal som tillreder och/eller administrerar cytostatika samt personal som exponeras för läkemedlen på annat sätt vid till exempel vård av patient i anslutning till medicinering med cytostatika samt vid omhändertagande av utsöndringar, avfall och städning.

Cytostatikabehandling i hemmet

Om cytostatikabehandling ska ges i hemmet av sjuksköterskor ska personlig skyddsutrustning användas, precis som på sjukhuset och avfallet ska hanteras som riskavfall. Använd färdigberedda blandningar, transporterade i skyddande förpackning från apoteket, för behandlingar i hemmet.

Tabletter får inte krossas. Behöver detta göras, kontakta förskrivande läkare för att diskutera alternativ beredningsform.

Hantering vid cytostatikabehandling

Cytostatika kan utsöndras flera dagar efter det att läkemedlet givits och olika läkemedel har olika utsöndringstider. Detta innebär att urin, avföring, kräkningar, blod och svett kan innehålla läkemedel i flera dagar.

Läkemedlets koncentration varierar och det är framför allt urinen som innehåller större mängd cytostatika. För att praktiskt underlätta omhändertagandet, betraktas generellt att cytostatika utsöndras 7 dygn efter given cytostatikabehandling.

- Använd handskar av Nitril.
- Använd skyddsglasögon eller visir (vid risk för skvätt och stänk mot ansiktet).

- Använd sked vid uttag av läkemedel från originalförpackning. Tabletter och kapslar får inte delas
- Långärmat engångsplastförkläde ska användas vid hantering av mixturer, injektioner, infusioner och vid hantering av utsöndringar.
- Allt kontaminerat material (även skärande/stickande) som använts, kasseras i riskavfallsbehållare.

Gravida ska inte komma i kontakt med cytostatika.

Utsöndringar

- Handskar och långärmat engångsplastförkläde ska alltid användas.
- Spola med nedfällt toalettlock två gånger efter toalettbesök.
- Om urin samlas i flaska/bäcken ska lock användas. Låt urinen svalna på grund av att varm urin förångas mer. Håll därefter urinen försiktigt i första hand i en spoldesinfektor annars i toaletten. Undvik stänk och spola med nedfällt toalettlock, två gånger.
- Urin i urinpåsar kan slängas direkt i som riskavfall utan att tömmas. Använd inte tömningsbara urinpåsar.
- Använda blöjor läggs i plastpåse som försluts. Därefter kasseras det som riskavfall.
- Engångsmaterial som till exempel handskar och omläggingsmaterial kasseras som riskavfall.

Cytostatikaspill

Det är av stor vikt att spill av patientutsöndringar snarast tas om hand för att undvika att intorkad substans dammar upp. Vårdpersonal är ansvarig för att detta utförs.

Spill på oskyddad hud

- Skölj omedelbart i riklig mängd vatten i minst 5 min. Tvätta därefter noga med tvål och vatten.
- Rådgör med läkare vid behov.
- Kontakta din chef för eventuell anmälan om arbetsskada.

Stänk i ögon

- Skölj omedelbart i riklig mängd vatten i 15 min, använd helst ögonduschen.
- Kontakta ögonläkare.
- Kontakta din chef.
- Kontakta din chef för eventuell anmälan om arbetsskada.

Tvätt

Tvätt från patienter med cytostatikabehandling klassificeras som risktvätt om tvätten förorenats av större mängd utsöndring inom 7 dygn efter cytostatika givits till exempel vid kräkning i säng.

- Vid bäddning och omhändertagande av sängkläder ska arbete ske på sådant sätt att sängkläder inte skakas och "uppvirvling" sker.
- Textilier som inte blivit förorenade av cytostatika hanteras som vanlig tvätt.
- Om tvätten är förorenad (dvs. innehåller spill av cytostatika, urin, kräkning, avföring, riklig svettning) använd långärmat engångsplastförkläde och handskar av Nitril.
- Textilier som förorenats byts omedelbart och tvättas i tvättmaskin, men om det inte går ska de förslutas i plastpåse fram tills tvätt kan ske.
- Tvätta förorenade textilier i lägst 60°.

Referenser

Mer information om hantering av cytostatika finns att läsa i [Vårdhandboken](#).